

स्थानीय राजपत्र

अर्जुनचौपारी गाउँपालिका, अर्जुनचौपारीद्वारा प्रकाशित		
खण्ड २	संख्या १	मिति
भाग १		
अर्जुनचौपारी गाउँपालिका		
स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२ (२) बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाबाट जारी भएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ।		
अर्जुनचौपारी गाउँपालिका		

अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको मदिरा नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन, २०७९

स्वीकृत मिति: २०७९/१०/१९

प्रस्तावना: सर्वसाधारण जनताको सदाचार, स्वास्थ्य, सुविधा, आर्थिक हित तथा आपराधिक घटनाहरूलाई नियन्त्रण गर्नको लागि मदिराको उत्पादन, बिक्री वितरण र निकासी पैठारी समेतमा नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (४) खण्ड (ख) (१३) र दफा १०२ बमोजिम अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐन को नाम “मदिरा नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७९” रहेको छ ।
 - २) यो ऐन अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भर लागू हुनेछ ।
 - ३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,
 - क) “मदिरा” भन्नाले अन्न, फलफूल वा अन्य कुनै स्टार्चयुक्त वस्तुलाई जीव रासायनिक प्रक्रियाद्वारा कुहाई वा अन्य कुनै तरीकाबाट तयार पारिएको अल्कोहलयुक्त पदार्थ सम्झनु पर्छ र सो शब्दले रक्सी, जाँड, छयाड, विहस्की, रम, जीन, ब्राण्डी, भोड्का, बियर, वाइन, सेरी, सेम्पेन, साइडर, पेरी, मिड, माल्टन, औद्योगिक अल्कोहल, रेक्टिफाइड स्प्रिट, माल्ट स्प्रिट, साइलेण्ट स्प्रिट, डिनेचर्ड स्प्रिट र हेड्स स्प्रिट समेतलाई जनाउँछ ।
 - ख) “उत्पादन” भन्नाले मदिरा तयार गर्नका लागि आवश्यक पदार्थ कुहाउने, तताउने, पकाउने वा त्यस्तो पदार्थमा बास्ना वा स्वाद आउने गरी कुनै कुराको सम्मिश्रण गर्ने वा मदिरा तयार गर्नको लागि अपनाइने सबै वा कुनै विधि वा कार्य सम्झनु पर्छ ।
 - ग) “अनुमतिपत्र” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम मदिरा उत्पादन, बिक्री वितरण निकासी वा पैठारी गर्न दिइएको अनुमतिपत्र सम्झनु पर्छ ।
 - घ) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

- ड) “गाउँपालिका” भन्नाले अर्जुनचौपारी गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्छ
- च) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ ।
- छ) “सार्वजनिक स्थान” भन्नाले धारा, चौतारा, कुवा, पोखरी, शैक्षिक संस्था, कलकारखाना, सवारीसाधन, सभा सम्मेलन, मठ मन्दिर, रंगशाला, सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालयहरू, शवदाह स्थल सम्झनु पर्छ ।
३. मदिराको बिक्री वितरणमा नियन्त्रणः
- १) कुनै व्यक्तिले अनुमति पत्र बेगर र अनुमतिपत्र पाएकोले पनि अनुमति पत्रमा तोकिएको शर्त बमोजिम बाहेक गाउँपालिका भित्र मदिरा बिक्री, वितरण गर्न वा मदिरा खुवाउने बार वा रेष्टुरेण्ट वा पसल स्थापना गर्न पाउने छैन ।
- २) मदिरा बिक्री वितरण भईरहेको टोलका ८० प्रतिशत भन्दा बढी घरपरिवारहरूले उक्त टोलमा मदिरा पसल राख्न नदिने निर्णय गरी आमा समुह, टोल विकास समिति र वडा कार्यालयको सिफारिस सहित लिखित रूपमा गाउँपालिकामा निवेदन दिएमा सो टोलमा संचालन भएको मदिरा पसल बन्द गर्न सकिनेछ
- ३) प्रचलित कानून बमोजिम अनुमतिपत्र लिएको भएता पनि सर्वसाधारण जनताको सदाचार, स्वास्थ्य, सुविधा, आर्थिक हित तथा आपराधिक घटनाहरूलाई नियन्त्रण गर्न गाउँपालिकाले मदिरा प्रयोगलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिका भित्रको केही स्थानहरूमा मदिरा निषेध गर्न सक्नेछ ।
४. मदिराको उत्पादन तथा बिक्री वितरणमा बन्देजः
- १) कसैले पनि प्लाष्टिकको पोका (पाउच) मा मदिरा राखी मदिराको उत्पादन तथा बिक्री वितरण गर्न पाइने छैन ।
- २) गाउँपालिका भित्र मदिरा बिक्री वितरण गर्दा गाउँपालिकाले निषेध गरेको स्थानमा बिक्री वितरण गर्न पाइने छैन ।
- ३) कसैले पनि २५ वर्षको उमेर पूरा नगरेको व्यक्तिलाई मदिरा ओसारपसार गर्न गराउन पाइने छैन ।
५. मदिराको निकासी पैठारीमा नियन्त्रणः कुनै व्यक्तिले अनुमतिपत्र बेगर र अनुमतिपत्र पाएकोले पनि अनुमतिपत्रमा तोकिएको शर्त बमोजिम बाहेक गाउँपालिका भित्र मदिराको निकासी वा पैठारी गर्न पाउने छैन ।
६. शर्तहरू पालना गर्नु पर्नेः

- १) गाउँपालिका भित्र अनुमतिपत्र लिई मदिराको बिक्री वितरण गरिरहेका व्यक्तिहरूले देहायका शर्तहरू पालना गर्नु पर्नेछः
- क. अनुमतिपत्र प्रत्येक आर्थिक वर्षको असार महिना भित्र नवीकरण गराइसकेको हुनुपर्नेछ ।
 - ख. अनुमतिपत्र सबैले देखे गरी कारोवार स्थलमा राख्नु पर्नेछ ।
 - ग. डिपार्टमेण्टल स्टोरले मदिराजन्य पदार्थ बिक्री गर्ने प्रयोजनको लागि अलगगै बिक्री कक्षको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
 - घ. गाउँपालिकाले मदिरा उपभोग गर्न निषेध गरेको स्थान बाहेकका स्थानमा साँझ ५:०० बजेदेखि साँझ ८:०० बजेसम्म मदिरा बिक्री वितरण तथा सेवन गराउनु पर्नेछ ।
 - ङ. गाउँपालिकाभित्र कुनै पनि मदिरा आयात गर्दा गाउँपालिकाले तोकेको स्थानमा कानून बमोजिमको स्वास्थ्य सेवा शुल्क वापतको रकम दाखिला गर्नु पर्नेछ ।
 - च. व्यवसायमा गरेको लगानी, भौगोलिक अवस्थिति आदिका आधारमा मदिरा व्यवसायको वर्गीकरण गाउँपालिकाले गर्न सक्नेछ ।
 - छ. कुनै पनि प्रकारको मदिराजन्य पदार्थको प्रचार सामग्री राख्न पाइने छैन ।
 - ज. मदिरा पसलबाट उत्पादित सिसाजन्य तथा अन्य फोहरहरूको उचित व्यवस्थापन स्वयं मदिरा व्यवसायीले गर्नु पर्नेछ ।
- २) मदिरा उपभोक्ताहरूले देहायका शर्तहरूपालना गर्नु पर्नेछेछ ः
- क) मदिरा उपभोग गर्ने व्यक्ति २५ वर्ष पूरा गरेको हुनु पर्नेछ ।
 - ख) साँझ ५:०० बजेदेखि साँझ ८:०० बजे सम्म गाउँपालिकाले तोकेको स्थानमा मात्र मदिरा उपभोग गर्नुपर्नेछ ।
 - ग) मदिरा उपभोग गरी सार्वजनिक स्थानमा होहल्ला तथा शान्ति सुरक्षामा बाधा अवरोध गर्न र अमर्यादित तरिकाले घुमफिर गर्न साथै अपशब्दको प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
 - घ) मदिरा सेवन गरी परिवारका सदस्यहरू तथा अन्य व्यक्तिलाई दुःख दिने, अर्काको भावनामा चोट पुऱ्याउने काम गर्नु हुँदैन ।
 - ङ) मदिरा उपभोगकर्ताले आफूले उपभोग गरेको सिसाको बोतलहरू जथाभावी फ्याक्न पाइने छैन । साथै फ्याकेको पाईएमा वा देखेको पाईएमा निजलाई समेत जरिवाना गराईनेछ ।
७. अनुमतिपत्रको प्राप्ति, अवधि र नवीकरण: अनुमतिपत्रको प्राप्ति, अवधि र नवीकरण सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानूनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ । अनुमतिपत्रको प्राप्ति र नवीकरण गर्दा गाउँपालिकाको सिफारिस अनिवार्य रूपमा लिनुपर्नेछ ।
८. अनुमतिपत्र रद्द गर्न सिफारिस गर्न सक्ने: प्रचलित कानूनमा तोकिएको अधिकारी वा निकाय

समक्ष प्रचलित कानून बमोजिम दिइएको अनुमतिपत्र देहायको अवस्थामा रद्द गर्न सिफारिस गरी गाउँपालिकाले मदिरा बिक्री वितरण गर्न बन्देज लगाउन सक्नेछ ।

क) अनुमतिपत्र नवीकरण नगरी व्यवसाय संचालन गरेमा,

ख) अनुमतिपत्रमा तोकिएका शर्त उल्लङ्घन गरेमा,

ग) दफा ४ र ६ विपरीत काम गरेमा ।

९. गाउँपालिकालाई तिर्न पर्ने रकम सरकारी बाँकी सरह असूल गर्ने: यो ऐन बमोजिम कुनै व्यक्तिले गाउँपालिकालाई बुझाउनु पर्ने रकम नबुझाई बाँकी राखेमा त्यस्तो रकम निजबाट प्रमुख प्रशाकीय अधिकृतले सरकारी बाँकी सरह असूल उपर गर्नेछ ।

१०. खानतलासी, कब्जा र पक्राउ गर्न सक्ने:

१) गाउँपालिकाको कुनै पनि स्थानमा यस ऐन बमोजिम सजाय हुने कसुर भएको छ भन्ने कारण भएमा गाउँपालिकाबाट खटिई जाने अधिकृतले त्यस्तो स्थानको खानतलासी गर्न सक्नेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम खानतलासी गर्दा गाउँपालिकाबाट खटिई जाने अधिकृतले खानतलासी गर्नु पर्ने कारण खोली खानतलासी गर्ने स्थानको धनी वा तत्काल सो स्थान प्रयोग गरिरहेको व्यक्तिलाई सो स्थान प्रवेश गर्नु भन्दा अगावै सूचना दिएर मात्र खानतलासी गर्नुपर्नेछ ।

३) उपदफा (२) बमोजिम खानतलासी गर्दा यस ऐन बमोजिम सजाय हुने कसुर भएको विश्वसनीय कारण देखिएमा त्यस्तो कसुरसँग सम्बन्धित वस्तु तथा सामानहरू कब्जामा लिन सकिनेछ ।

४) कुनै व्यक्तिले यस ऐन बमोजिम सजाय हुने कसुर गरेको वा गर्न लागेको पाइएमा र निजलाई पक्राउ नगरेमा निज भागी उम्की जाने सम्भावना छ भन्ने लागेमा गाउँपालिकाबाट खटिई जाने अधिकृतले निजलाई पक्राउ गर्न सक्नेछ ।

५) यस दफा बमोजिम खानतलासी, कब्जा वा पक्राउ गर्दा गाउँपालिकाबाट खटिई जाने अधिकृतलाई प्रचलित कानून बमोजिम प्रहरीलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ ।

६) गाउँपालिकाबाट खटिई जाने अधिकृतबाट खानतलासी, कब्जा वा पक्राउ गर्दा स्थानीय प्रतिनिधिहरूको रोहवरमा गर्नु पर्नेछ ।

११. पक्राउ र कब्जाको प्रतिवेदन दिनु पर्ने: कसैलाई पक्राउ गरेको वा कुनै स्थानमा खानतलासी गरेको वा कुनै सामान कब्जा गरेको अवस्थामा गाउँपालिकाबाट खटिएको अधिकृतले सो कुराको प्रतिवेदन चौबीस घण्टाभित्र आफु भन्दा एक तह माथिको अधिकारी समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

१२. दण्ड सजाय:

१) यस ऐन विपरीत काम गर्ने व्यक्तिलाई बढीमा एक लाख रुपैयाँ सम्म जरिवानाको सजाय

हुनेछ ।

- २) यस ऐन विपरीतको कुनै काम गर्न उद्योग गर्ने तथा बिक्रि वितरण गर्ने व्यापारि वा त्यस्तो काम गर्न दुरुत्साहन गर्ने वा सो काममा सहयोग गर्ने मतियारलाई पचास हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना हुनेछ ।
- ३) कुनै व्यक्तिले यस ऐनको दफा ४, ५ र ६ उपदफा (१) बमोजिम कसुर गर्ने गराउनेलाई पहिलो पटक रु १० हजार, दोस्रो पटक रु १५ हजार, तेस्रो पटक रु २० हजार र सो भन्दा बढी दोहऱ्याएमा रु २५ हजार सम्म जरिवाना हुनेछ ।
- ४) कुनै व्यक्तिले यस ऐनको दफा ६ को उपदफा (२) बमोजिम कसुर गरेमा देहाय बमोजिम सजाय हुनेछ।
 - क) सर्वसाधारण व्यक्ति भएमा पहिलो पटक रु. ३ हजार, दोस्रो पटक रु ५ हजार, तेस्रो पटक भएमा रु ८ हजार र सो भन्दा बढि पटक दोहऱ्याएमा रु १२ हजारसम्म जरिवाना ।
 - ख) सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्ति भएमा पहिलोपटक रु ५ हजार, दोस्रो पटक रु ८ हजार, तेस्रो पटक भएमा रु १२ हजार र सो भन्दा बढि पटक दोहऱ्याएमा रु १७ हजारसम्म जरिवाना ।
 - ग) सर्वसाधारण वा सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्तिले मदिरा सेवन गरी सार्वजनीक स्थलमा प्रवेश गरेमा पहिलोपटक रु ५ हजार, दोस्रो पटक रु १० हजार, तेस्रो पटक भएमा रु १५ हजार र सो भन्दा बढि पटक दोहऱ्याएमा रु २० हजार सम्म जरिवाना ।
- ५) कुनै व्यक्ति माथि उल्लेखित जरिवाना बापतको रकम तिर्न सक्ने हैसियत नभएमा गाउँपालिका वा गाउँपालिकाले तोकेको निकायले जरिवाना बापतको रकम बराबर जिल्लामा प्रचलित दररेट बमोजिम श्रम गराउनेछ ।
- ६) पटक-पटक मदिरा सेवन गर्ने बिक्रि वितरण गर्ने व्यक्तिलाई नेपाल प्रहरी वा गाउँ प्रहरीले निजको व्यवहार परिवर्तनको लागि तारेखमा बोलाउन सक्नेछ।

१३. मदिरा तथा अन्य सामानको जफत र बिक्री:

- १) कुनै व्यक्तिले यस ऐन र प्रचलित कानून विपरीत मदिराको उत्पादन, बिक्री वितरण, निकासी वा पैठारी गरेमा सो कार्य सँग सम्बन्धित मदिरा गाउँपालिकाले जफत गर्नेछ।
- २) दफा (१) बमोजिम जफत गरिएको मदिरा मध्ये गुणस्तरयुक्त मदिरा तोकिए बमोजिम प्रमुख प्रशाकीय अधिकृतले लिलाम बिक्री गर्नु पर्नेछ।
- ३) यस ऐन र प्रचलित कानून विपरीत मदिराको कारोबार गर्न प्रयोग गरिएका सबै सामानहरू गाउँपालिकाले जफत गरी तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गर्नेछ। तर सवारी साधनको हकमा सवारी धनीको मञ्जुरी रहेनछ भने त्यस्तो सवारी साधन जफत हुने छैन।

१४. पुरस्कार:

- १) कसैले यस ऐन विपरीत मदिरा उत्पादन, सञ्चय, बिक्री वितरण, ओसार पसार, निकासी वा पैठारी गर्न लागेको वा गरेको सुराक दिने वा सबुत प्रमाण सहित मानिस पक्राउ गरी पेश गर्ने व्यक्तिलाई सो कार्य भए गरेको प्रमाणित हुन आएमा देहाय बमोजिमको रकम पुरस्कार स्वरूप दिइनेछ:-

क) सुराक दिने व्यक्तिलाई बिगोको दश प्रतिशत,

ख) मदिरा वा मानिस पक्राउ गरी पेश गर्ने व्यक्तिलाई बिगोको बीस प्रतिशत,

ग) मदिरा र मानिस दुवै पक्राउ गरी पेश गर्ने व्यक्तिलाई बिगोको तीस प्रतिशत।

- २) उपदफा (१) बमोजिम पुरस्कार दिने प्रयोजनको लागि मदिरा र सोसँग सम्बन्धित जफत भएको सामान लिलाम भएको अवस्थामा लिलामबाट प्राप्त रकमलाई बिगो मानिनेछ।

- ३) कुनै कारणले जफत भएको मदिरा वा सामान लिलाम हुन नसकेमा वा लिलाम नहुने भएमा गाउँपालिकाले त्यस्तो सुराक दिने वा सबुत प्रमाण सहित मानिस पक्राउ गरी पेश गर्ने व्यक्तिलाई उचित ठहर्‍याएको रकम पुरस्कार स्वरूप दिन सक्नेछ।

- ४) स्थानीय स्तरमा उत्पादित मदिरा जफत भएमा जफत भएको परिमाणको आधारमा प्रचलित स्थानीय चलन चल्ती अनुसार प्रति बोतलको आधारमा मुल्य निर्धारण गरी सो वरावर दश प्रतिशतले हुन आउने रकम पुरस्कार स्वरूप गाउँपालिकाले आन्तरिक कोषबाट सुराकी दिने व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउनेछ।

- ५) यस दफा बमोजिम पुरस्कार पाउने व्यक्ति एक जनाभन्दा बढी भएमा पुरस्कारको रकम दामासाहीले वितरण गरिनेछ।

- ६) सुराक दिने व्यक्तिले आफ्नो नाम र ठेगाना गोप्य राख्न चाहेमा गोपनियता कायम गरिनेछ।
- ७) सुराक दिने व्यक्तिले गलत नियतले अर्कालाई दुःख दिने हैरानी गर्ने वा बेइज्जती गर्ने किसिमले सूचना दिने गर्नु गराउनु हुंदैन। साथै नियतवस वा प्रतिशोधको कारणले सूचना दिने व्यक्तिलाई समेत कारबाही गरिनेछ।

१५. सहयोग गर्नुपर्ने: यस ऐन र प्रचलित कानून अन्तर्गत सजाय हुने कसूरको तहकिकातको सिलसिलामा न्यायिक समितिले सहयोग मागेमा आवश्यक सहयोग गर्नु सम्बन्धित व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ। कानून कार्यान्वयनको लागि गाउँपालिकाले मागेको सहयोग उपलब्ध गराउनु स्थानीय प्रशासन, सरोकारवाला तथा अन्य निकायको कर्तव्य हुनेछ।
१६. मुद्दा हेर्ने अधिकारी: यस ऐन बमोजिम मुद्दामा शुरू कारबाही र किनारा गर्ने अधिकार स्थानीय न्यायिक समितिलाई हुनेछ।
१७. पुनरावेदन: यस ऐन बमोजिम स्थानीय न्यायिक समितिले गरेको निर्णय उपर जिल्ला अदालत समक्ष पुनरावेदन लाग्नेछ।
१८. नियम बनाउने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गराउन गाउँपालिकाले नियम बनाउन सक्नेछ।
१९. निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाउन सक्ने: यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि गाउँपालिकाले मदिरा व्यवस्थापन तथा नियन्त्रणका लागि निर्देशिका, कार्यविधि तथा मापदण्ड बनाई गाउँकार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी लागू गर्न सक्नेछ।
२०. बाधा अडकाउ हटाउने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अडकाउ परेमा गाउँपालिकाले त्यस्तो बाधा अडकाउ हटाउन आदेश जारी गर्न सक्नेछ, त्यस्तो आदेश यसै ऐनमा परे सरह हुनेछ।
२१. बचाउ:
- १) यो ऐन लागू हुनु भन्दा अघि मदिरा व्यवस्थापन तथा नियन्त्रण सम्बन्धमा यस गाउँपालिकाबाट भए गरेका कामहरू यसै ऐन बमोजिम भए सरह मानिनेछ।
- २) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा लेखिएजति कुरामा सोही बमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ।